

TRGOVSKI LIST

Licijska knjižnica,
Ljubljana

Časopis za trgovino, industrijo in obrt.

Uredništvo in upravnništvo je v Ljubljani v Simon Gregorčičevi ulici.
— Dopisi se ne vračajo. — Št. pri čekovnem uradu v Ljubljani 11.953.

Naročnina za ozemlje SHS: letno 120 D, za pol leta 60 D, za čen.
30 D, mesečno 10 D, za inozemstvo 150 D. — Plača in toži se v Ljubljani.

LETO VI.

LJUBLJANA, dne 23. januarja 1923.

STEV. 9.

Navzdol.

Avgusta meseca lanskega leta, ko nam je ministroval finančni minister Kumanudi in mu je zdrknil iz rok dinar ter se začel valiti navzdol in padel na 5-60, je veliki beogradski časopis napisal stavek: Mi smo pred katastrofo! Vse časopisje se je začelo najživahneje baviti z vprašanjem naše valute, akoravno skozi širi leta ni nehala s porabo črniti v tem vprašanju. Vse tožbe so zveneale tako, da se naša država nahaja v veliki nevarnosti, katere prihaja od gospodarske neurejenosti naše domovine. Draginja je začela neverjetno naglo rasti, cene so se iz dneva v dan izpreminjale, vseh se je lotila velika skrb in žalost glede bodočnosti. Celo vlada in ministri so se splašili in vladni možje, kateri so se odpravljali v tujja kopališča na »zaslužene« počitnice, so morali odložiti svoj »odlazak u banje«. Vlada se je lotila draginskega vprašanja ter osrečila našo trgovino s protidraginjskim zakonom, s katerim pa ni znižala draginje niti za počen santim. Uspešnejše je bilo zvišanje izvoznih carin na življenjske predmete in dovolitev prostega uvoza tujih poljedelskih pridelkov. S tem se je vlada uprla z uspehom diktatu veleagrarcev in koristila s tem veliki množici konzumentov in širokim plastem kmečkega ljudstva, ki žive od dela svojih rok. Prišel je potem pomočnik finančnega ministra, kateri je začel s popravljanjem našega dinarja. Sodbe o njegovem delu so jako različne. Mi ne gledamo gospodarskega dela skozi strankarska očala in tedaj ne cenimo dela v tem smislu, rečemo pa, da je g. Plavčič povzročil trgovini veliko škode. Ni nam znano, kakšne namene je pravzaprav imel, tedaj ne rečemo, da je imel namen škodovati trgovini, ker s tem bi pokazal, da ne zna ceniti važnosti trgovine. Domnevamo, da mu je zmanjkalo tal pred izvedbo svojih načrtov.

Strankarski viharji so odnesli ministra Kumanudija in njegovega pomočnika in je prišel novi vodja naše finančne politike. Ta ni imel nujnejšega dela, ko da je raztrobil v svet, da je bil njegov prednik popolnoma nesposoben, da je delal velike napake in da je umetno dvigal vrednost dinarja, kateri ni toliko vreden itd. Tudi je odpravil na mah vse omejitve v deviznem in valutnem prometu in trgovini, olajšal izvoz življenjskih potrebščin z znižanjem izvoznih carin itd. Da tako govoričenje ni umestno, da tudi niso umestne tudi tako nagle izpremembe v gospodarski politiki, nam dokazujejo dogodki zadnjih dni. Tako postopanje mora roditi padeč valute!

In rodilo je!

Nadalje imamo izkušnje, da vselej, ko začne rasti vrednost našega izvoza, pada vrednost našega denarja. Predlansko leto takoj po žetvi, ko smo se pripravljali na izvoz našega zrnja, ko je kar mrgolelo italijan, kupcev naše goveje živine, je drdral vlak za vlakom proti Trstu, je naglo padala vrednost našega denarja.

Tudi sedaj, ko gre na sto vagone prašičev dnevno čez naše meje, kar mrgoli italijanskih kupcev, ki bodo odpeljali do zadnjega konjskega in govejega repa iz naše države, je začel naš denar neverjetno naglo padati in se nahaja naš dinar danes skoro tam, kjer je stala pred letom

dni avstrijska krona. Naši prijatelji Italijani najživahneje ilačijo vrednost našega denarja, da bodo cenejše kupovali v Jugoslaviji. Začela se je razprodaja Jugoslavije! Lira stane danes že sedem dinarjev! In vendar odpade na Italijo od našega izvoza 33 %, a od našega uvoza 35 %, tedaj sta si naš uvoz in izvoz v Italijo skoraj enaka!

Neki veliki gospodarski list je skozi 100 dni, kar je bila v veljavi visoka carina na prašiče, vsak dan posvetil vprašanju izvoza prašičev po dva dolga stolpa. Vedno je dokazoval potrebo proslega izvoza prašičev ne glede na koristi širokih slojev konzumenta in ne glede na koristi mesne industrije. Dosegel je prost izvoz, a kakšne so posledice? Kakšne koristi ima prašičorejec? »Zaradi« le nekaj velikih izvoznicarjev, naša mesna industrija pa lahko gleda skozi prste. Vrednost naše valute je padla za 40 %, vrednost prašičev pa je porasla komaj za 20 %. Že vpijejo izvoznicarji, da zahteva naš prašičorejec preveč za živino, da bo moral znižati svoje zahteve! Tako izgleda korist za našega živinorejca.

Kakor hijene po mrhovini in kakor volkovi po ovcah so padli razni špekulanti po valutni in devizni trgovini. To nam dokazuje, da nismo še zreli za popolno svobodo. Če druge velike države z mnogo bolj discipliniranim ljudstvom delajo velike ovire in poteškoče prometu in trgovini z devizami in valutami (Češka n. pr. je zopet uvedla predpise iz leta 1919.), tedaj popolna svoboda ni umestna pri nas, ki imamo vrh tega še precej tujih sovražnikov našega gospodarstva.

Naš finančni minister bo moral uvideti, da njegova naklonjenost popolni svobodi devizne in valutne trgovine doživlja žalostno nagrado. Uvideti bo moral, da je Plavčič bolje poznal premikače valut in je dobro ocenjeval njih delo. Tudi g. Stojadinović bo moral kreniti v drugo smer. Danes moramo reči: »Mi smo pred katastrofo«, ker dinar je padel na 3-50.

Inventura in bilanca.

(Konec.)

Obris inventure industrijskega podjetja.

Inventura
dne

A. Aktiva.

I. Naložena (stalna) glavnica:

1. Nepremičnine: a) posestvo (parcele št., vložek št., občine) ; b) poslopja (tovarniška skladiščna, delavske in stanovanjske hiše, kopališče itd.).

2. Premičnine: a) delovni stroji, b) orodje, c) modeli, d) vozovi (avtomobili), e) pisarniška oprava, f) tovarniška oprava.

3. Obratne naprave: a) parni stroji (turbine), b) elektromotorji, c) industrijske proge, d) dovlačnica.

II. Obratna glavnica:

1. Zaloge:

1. Stvarna: a) denar, b) čeki, c) valute, d) devize.

2. blagovna: a) skladišče surovin, b) industrijski oddelki: a) surovine, b) polfabrikati; c) skladišče ekonomije; d) skladišče fabrikatov.

2. Terjatve:

1. Knjižne: a) pri odjemalcih, b) pri bankah, c) pri čekovnem uradu, d) druge.

2. Prehodne: a) prehodni izdatki (predujemi).

B. Pasiva.

I. Dolgovi: a) knjižni (delniška glavnica, rezervni fondi, dobavitelji, banka itd.); b) prehodni (zaostale plače, dneve, zaslužki).

II. Fondi: bolniški itd.

III. Prebitek: čista imovina.

Bilanca (rekapitulacija).

A. Aktiva K

B. Pasiva

C. Čisto premoženje

Dobiček ali izguba.

A. Čisto premoženje dne

K

B. Čisto premoženje dne

K

Čisti dobiček v letu K

Ljubljana, dne 19

Podpis:

Vrednost aktiv in pasiv v inventuri.

Inventuro si moramo predstavljati kot likvidacijo podjetja; zategadelj je treba ceniti premoženjske predmete po vrednosti časa inventure, kakor to zahteva zakon.

Ako cenimo previsoko, izkažemo previsoko čisto premoženje, ki ga v resnici ni. Pa tudi prenizko ceniti ni pravilno, ker nam potem inventura ne poda natančne slike premoženja.

Ni lahko izvajati v praksi navedene načela in postavnih zahtev, ker mnogi predmeti se v vrednosti jako izpreminjajo, n. pr. vrednostni papirji. Drugi predmeti, n. pr. poslopja, stroji itd. imajo vrednost, ki se težavno določi, ker se večkrat težko prodajo, ali se obrabijo, ali vsled tehničnih iznajdb zastarajo. Končno imamo v vsakem podjetju predmete, ki se sploh ne dajo več prodati, razno orodje, stroji itd. Zategadelj izpopolnjujemo načelo zakona nastopno:

Premoženjski predmeti, ki imajo jako izpreminjajočo tržno ceno, se zapišejo v inventuro po lastni ceni. Le ako je tržna cena na dan inventure nižja od lastne cene, je zabeležiti tržno ceno.

Predmeti, ki sploh nimajo tržne cene ali ta za čas inventure ni znana, se vpišejo po lastni ceni. Ako so ti predmeti izgubili na vrednosti vsled starosti, rabe, druge mode itd., je treba od lastne cene odračunati primeren odbitek.

Predmeti, ki niso več v kurzu, se sploh ne prodajo, ali so le v razkošnost, se v inventuri izpuste, oziroma zabeležijo z neznačilnim zneskom, tudi če so bili jako dragi.

Glede pohištva in drugega za domačo rabo trgovca velja v trgovski praksi običaj, da se iz bilance izključijo, ker omenjeno premoženje ne nese nič. Kolikor porabi podjetnik za domačijo, za toliko je njegovo podjetje na slabšem.

Tukaj sta si trgovska praksa in juristi v nasprotju. Juristi in večina teoretikov izvaja iz člena 28. in drugih, da mora voditi trgovec knjige za vse premoženje, ne samo za to, kar je investiranega v trgovini.

Trgovska praksa pa zavzema stališče, da je knjige voditi le o premoženju, ki je v podjetju, drugo

premoženje izven podjetja pa ne spada v trgovske knjige, ter se opira na trg. zakon, ki ima v mislih kot predmet knjigovodstva le podjetje trgovca in člen 28. pravi, da se morajo knjige voditi za trgovsko podjetje (Handelsgeschäft).

Trgovska praksa razločuje namreč dvojno premoženje trgovca: 1. premoženje, ki tiči v podjetju (v trgovini) in 2. premoženje, ki ni investirano v podjetju. Prvo se imenuje trgovinsko premoženje (Geschäftsvermögen), drugo pa zasebno premoženje (Privatvermögen).

Trgovec jemlje v presledkih iz trgovine denar, da ga nalaga na ime svojih otrok v hranilnico kot dolo, ali plačuje zavarovalnino za sebe in svoje, ali kupuje dragocenosti, umetnine ali dragoceno pohištvo. Tu se gre večkrat za velike zneske, za precejšnje premoženje. Praksa to premoženje izključuje iz inventure in se za to izdani denar izknjiži pri odjemu kot porabljen v domačiji.

Ta običaj pa smatrajo juristi kot napačnega, ki po njih mnenju nasprotuje predpisom zakona.

Da zadovoljimo juriste, pa tudi prakso, izpopolnimo obris inventure, in sicer dodanemo aktivom še točko:

4. Privalno premoženje.

To premoženje zabeležimo v inventuri v eni vsoti ter se sklicujemo na ločeni seznamek tega premoženja.

Na ta način se izognemo vsaki morebitni nepravilnosti, vendar se prikrije n. pr. nastavljenec podrobni položaj in zasebno premoženje gospodarja.

Cenitev posameznih delov premoženja za inventuro.

Sedaj preidemo k razlagi cenitve posameznih premoženjskih delov.

Najlozje je pravilno vpisati v inventuro:

A. Gotovino. V inventuro postavimo vsoto, ki se na dan inventure nahaja v blagajni.

B. Imetek pri čekovnem uradu. Vpiše se vsota, ki jo imamo na dan inventure pri čekovnem uradu v dobro.

C. Valute, t. j. denar tujih držav. Se vknjižijo s kurzom histega dne. Vrednost tujega denarja se ravna po borznem kurzu.

D. Vrednostni papirji (efekti, t. j. obligacije in akcije). Obligacije nesejo določene obresti, druge pa v ugodnem slučaju dividende, t. j. deleže od dobička iz podjetja, pri katerem je lastnik delnic udeležen. Vrednostni papirji imajo kurzno vrednost in se tedaj zabeležijo v inventuro s kurzno vrednostjo dne inventure. (Na Nemškem zahteva trg. zakon, da je vrednostne papirje zapisati s kurzno vrednostjo, ako je ta nižja od nominalne; ako je pa višja od nominalne, pa se mora zabeležiti ta. Prišteji pa je k vrednosti še morebiti narasle obresti.)

E. Rimese se v blagovnih trgovinah zabeležijo navadno brez diskonta, medtem ko bančna podjetja praviloma vedno odračunajo diskont.

F. Devize (menice v tuji valuti) je inventarizirati z denarnim kurzom, ki ga ima na dan inventure dotična valuta na borzi. Diskont je treba odračunati.

G. Blago. Pri blagu, ki ima tržno ceno, je za inventuro merodajna ta. Vendar pa se zabeleži lastna cena, ako je tržna cena višja od te. Vza-

Carinski aggio v Italiji. Od 1. januarja do 15. januarja je znašal carinski aggio na zlato v Italiji 279 %.

Sprememba izvozne carine v Madžarski. V madžarski carinski tarifi so se izvršile nekatere spremembe. Nove izvozne pristojbine znašajo v madžarskih kronah za 100 kg: grahorica, leča 200 (doslej 100), moka in mievski produkti iz ječmena 1500 (doslej 200), česen 500 (doslej 2000), laneno seme 1000 (doslej 500), solnčnice in seme od buč 800 (doslej 400), seme konoplje 300 (doslej 200), lucerna 3000 (doslej 500), rdeča detelja 2000 (doslej 600), ostale detelje 2000 (doslej 100). Izvozna pristojbina za salamo, ki je znašala doslej 2400 Km za 100 kg, je spremenjena tako, da odpošiljatelj blaga ima dobaviti 15 kg svinjske masti dobre kakovosti brezplačno. Na novo so uvedene izvozne pristojbine na sveže zelje s 400 itd.

Denarstvo.

Zavarovanje valute se mora poleg ostalih predmetov vršiti tudi za konopljo.

Nemška marka je zadnje dni ponovno silno padla, kar je posledica zasedbe Porurja s strani Francije. Med nemško in poljsko marko je bila še lani ogromna razdalja. Kakor pa je sedaj podoba, je izenačenje obeh valut še samo vprašanje par dni.

Promet.

Paketi, ki gredo v čehoslovaško republiko. Po ministrskem odloku št. 7408 z dne 14. decembra 1922 mora biti na carinskih napovedih, ki so priložene poštnim spremnicam, napisana vrednost vsebine v češkoslovaških kronah ali dinarjih. Vrednost mora biti vedno označena, naj se pošilja kakršnokoli blago.

Zračni promet med Parizom in Beogradom. Včeraj dopoldne so posejili zunanega ministra dr. Ninčiča zastopniki konzorcija Franco-Romaino, društva za zračni promet med Parizom, Beogradom in Bukarešto in mu izjavili, da prične promet že v kratkem, ker so končane že vse predpriprave.

Dobava, prodaja.

Prodaja motocikljev, razpisana na dan 24. januarja t. l. pri glavni carinarnici v Ljubljani, se ne vrši.

Dobava krtač in držajev za krtače. Pri ravnateljstvu državnih železnic v Subotici se vrši dne 28. januarja t. l. pismena ofertalna licitacija glede dobave 19.600 raznih krtač in 1000 držajev za krtače. Predmetni oglas z natančnejšimi podatki je v pisarni trgovske in obrtniške zbornice v Ljubljani interesentom na vpogled.

Prodaja lesa. Kr. direkcija šum v Vinkovcih bo prodala dne 29. januarja t. l. ob 10. dopoldne potom javne dražbe hrastov in drug les. Predmetni oglas je v pisarni trgovske in obrtniške zbornice v Ljubljani interesentom na vpogled.

Dobava pisalnega stroja. Uprava barutane v Kamniku razpisuje nabavo pisalnega stroja sistema »Ideal C« na dan 30. januarja 1923 ob 11. uri dopoldne v svoji pisarni v Kamniku. Predmetni oglas je v pisarni trgovske in obrtniške zbornice v Ljubljani interesentom na vpogled.

Razno.

Nova spedijska podružnica d. d. »Orient«. Na željo lesnih industrijcev ter lesnih eksporterjev je otvorila kr. dv. sped. »Orient« d. d. lastno ekspozituro v Boh. Bistrici, koja se poleg drugih podružnic (Ljubljana, Jesenice, Rakek) bavi s odpremljenjem in cari-

njenjem lesa, drv in oglja ter drugih lesnih izdelkov. Naše lesne eksporterje opozarjamo na imenovano tvrdko, koja je kot članovska organizacija zbog svojega solidnega poslovanja pri naših trgovcih najbolje vpeljana.

Odkupne cene za tobak. Z odločbo finančnega ministra se zvišuje draginjska doklada za tobačno letino 1922 v Sloveniji in Prekmurju od 260 na 380 odstotkov, tako da dobe proizvajalci tobaka izplačano za 1 kg tobaka naslednje cene: za izredni razred 38.40 dinarjev, za I. a razred 28.80 Din, za I. b razred 24 Din, za II. a razred 21.60 dinarjev, za II. b razred 19.20 Din, za III. razred 14.40 Din, za IV. razred 9.60 dinarjev, za stisnjene odpadke 4.80 Din in za nesitnjene odpadke 2.40 Din.

Splošna stavka v Brodu. V Slavonškem Brodu je izbruhnila v torek splošna stavka delavsiva v vse industrijskih podjetjih. Stavkujoči so priredili vlik spreved po mestu, na kar se je vršil protestni zbor proti odpustu stavkujočega delavsiva v vagonski tvornici.

8. nizozemski sejem v Utrechtu se bo vršil letos od 13. do 22. marca pod pokroviteljstvom kraljice in nizozemske vlade.

Žitna žetev na Francoskem izkazuje mnogo manjši pridelek od onega iz leta 1921. Francija rabi 94 milijonov kvintalov žita, lanski pridelek izkazuje 30 milijonov primanjkljaja. Tudi ječmena se je pridelalo manj, nego se je pričakovalo, namreč 8,600.000 kvintalov proti 8,300.000 prejšnjega leta. Morda pa se gospodarske vesti glede Francije z izvestne strani v javnosti pobarvajo nekoliko politično.

Železniški tarifi se iznova povečajo na Madžarskem in v Romuniji in sicer v prvi državi za 100%, v drugi pa za 50 odstotkov.

Italijanski hipotekarni zavodi, pooblašteni za dajanje posojil izven Ita-

lije. Službena »Gazzetta Ufficiale« od 3. decembra prinaša nastopni dekret: 1.) Zavodi, ki dajejo hipotekarna posojila, so pooblašteni, da vršijo isto tudi v inozemstvu, kjer živijo italijanske skupine; 2.) ministrstvo za industrijo in trgovino bo odločevalo o tem od slučaja do slučaja ter bo na zahteve dotičnih zavodov jih pooblaščalo za dajanje posojil. Ta dekret bo predložen parlamentu, da ga proglasi za zakon.

Francosko posojilo Bolgarski. Po vesteh iz Bukarešte, da Francija Bolgarski posojila 100 milijonov frankov.

Padanje cen v Italiji. Na podlagi statistike, objavljene po milanski trgovski zbornici, je padel indeks v Italiji od meseca decembra na november za 3.31 %. Najbolj se je občutilo padanje cen v tekstilni industriji (6.94 %), pri živilih pa 3.13 %.

Avstrijsko zlato posojilo. Dne 18. januarja je bila zaključena subskripcija 8 odstotnega avstrijskega zlatega posojila iz leta 1922. Podpisanih je bilo 4 milijone ameriških dolarjev, kar reprezentira protivrednost 280 milijard avstrijskih kron.

Povišan nemški diskont. Državna banka je povišala diskont od 10 na 12 odstotkov in lombardno obresno mero od 11 na 13 odstotkov.

Nemški bojkot proti Franciji. Hamburška borza je pozvala Zvezo trgovcev z žitom, da ne sklepajo nikakih kupčij s trgovci v Franciji in Belgiji.

Bolgarska plača reparacije. Na vprašanje s strani našega zunanega ministristva pri bolgarski vladi glede plačila reparacij, je odpravnik bolgarskega poslanstva v Beogradu odgovoril, da je dobil od svoje vlade obvestilo, da se je sestavila komisija, katera hoče takoj položiti prvi obrok bolgarskega reparacijskega dolga. Gre za izplačilo rekvizijskih priznalic, ktere presegajo vsoto 3.5 milijona Din.

EN-GROS! EN-GROS!
Galanterija, drobno in norimberško blago, nogavice, trakovi, vezene ter bombaži.
GASPARI & FANINGER
MARIBOR, Aleksandrova cesta 48.
EN-GROS! EN-GROS!

Priporočamo:
JOSIP PETELINC
Ljubljana, Sv. Petra nasip 7
Najboljši šivalni stroji v vseh opremah Gritzner, Kaiser, Adler za rodbinsko in obrtno rabo, istolam igle, olje ter vse posamezne dele za vse sisteme.

Nosite zaradi njihovih velikih prednosti
PALMA
kavčuk potpetnike in potplate

Raznovrstne
šolske zvezke
za srednje, obrtne in osnovne šole, kompendije, dnevnik in beležnice, raznovrsten papir in vse šolske in pisar. potrebščine dobavlja najceneje
TISKARNA „SAVA“, KRANJ.
Pozor! Za trgovce posebno ugodne cene!

Veletrgovina
A. Šarabon
v Ljubljani
priporoča
špecerijsko blago
raznovrstno žganje, moko in deželne pridelke, raznovrstno rudninsko vodo.
Lastna pražarna za kavo in mlin za dišave z električnim obratom.
Ceniki na razpolago.

V korist podpornemu društvu slepih!
Papirna industrija in knjigoveznica
A. Janežič, Ljubljana, Florjanska ulica 14.
Izdelava in zaloga vseh vrst šolskih zvezkov, raznih map, trgovskih knjig, blokov itd.
V korist podpornemu društvu slepih!

Zveza slovenskih trgovcev
Cvenkel, Elsbacher in Ravnikar
pri podružnici Ljubljanske kreditne banke v Celju.
Nudi vedno po najnižjih dnevnik cenah sladkor, sol, petrolej, bencin, vseh vrst mineralna in mazilna olja, cilindrovo olje, mlevske izdelke, žito in razno kolonialno blago.

Naročajte tiskovine v **Tiskarni „Merkur“!**

TRGOVSKA BANKA D. D., LJUBLJANA
Šelenburgova ulica šte. 1.
(PREJ SLOVENSKA ESKOMPTNA BANKA)
KAPITAL in REZERVA Din 17,500,000.—
Izvršuje vse bančne posle najtočneje in najkulantneje.
Brzjavni: Trgovska Telefoni: 139, 146, 438

PODRUŽNICE: Maribor, Novo mesto, Rakek, Slovenjgradec, Slovenska Bistrica

EKSPozITURE: Konjice, Meža-Dravograd, Ljubljana (menjalnica v Kolodvorski ulici)